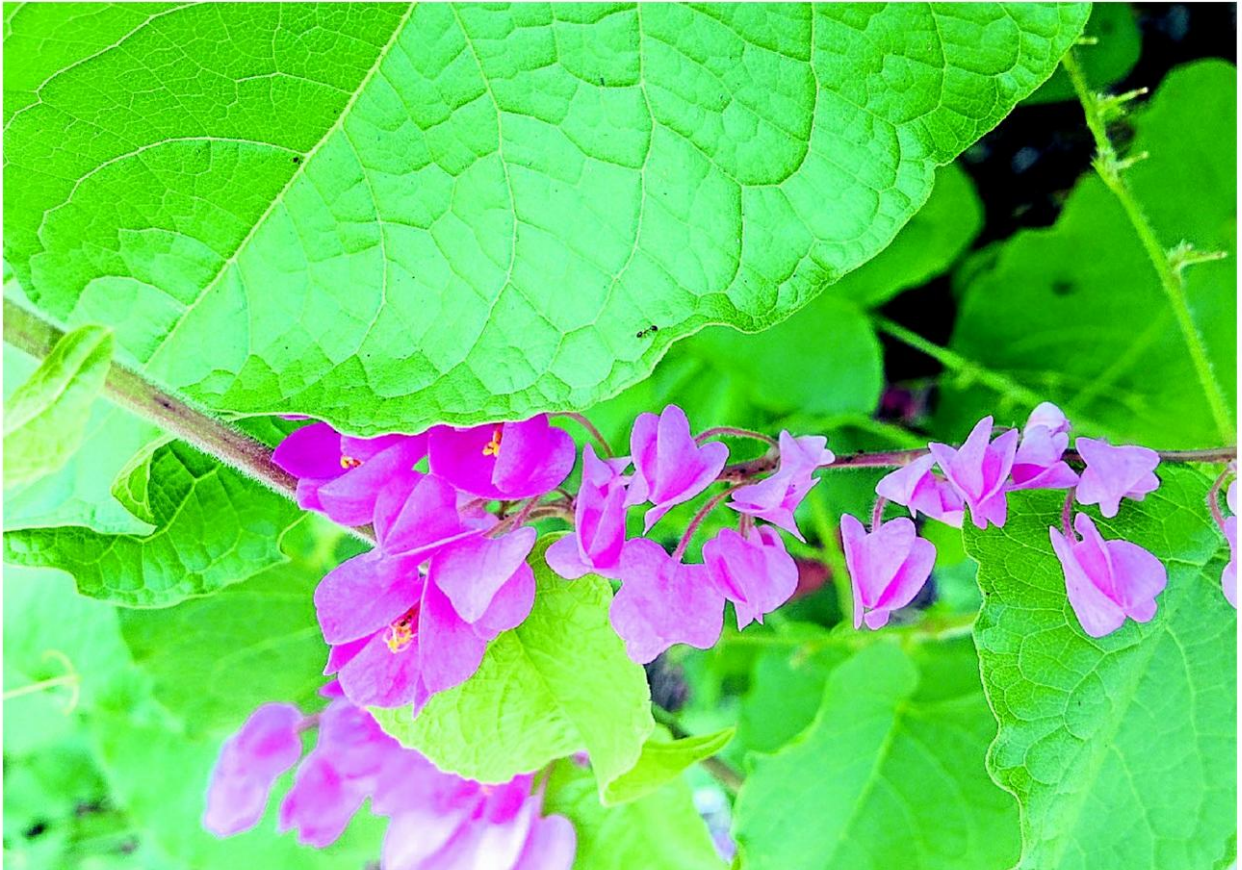

ไม้เถาเลื้อยในสวน

❶ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อตกแต่งสถานที่ ไม้เถาเลื้อยหรือไม้เลื้อยนับเป็นกลุ่มพืชที่มีทั้งพืชป่าและพืชปลูกไม้เลื้อยมีทั้งที่เป็นไม้เนื้ออ่อน (soft wood) และไม้เนื้อแข็ง (hard wood) ซึ่งเราอาจเลือกใช้ปลูกให้ขึ้นคลุมรั้วไม้ รั้วลวดหนาม หรือปลูกให้ไต่ขึ้นคลุมซุ้มทางเดิน ซุ้มประตูเข้าบ้านและให้ไต่ขึ้นค้างเดี่ยวๆ เพื่อใช้กำบังแสงแดดและทำให้ความสวยงามไปด้วยในตัว พืชจำพวกไม้เถาเลื้อยมักเจริญเติบโตได้รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน ไม้เถาเลื้อยพัฒนาอวัยวะที่ใช้ยึดเกาะ ไม่ว่าจะเป็นมือสำหรับม้วนพันยึดเกาะ หรืออาจสร้างหนามที่ช่วยพุงลำต้นขึ้นสู่เรือนยอดต้นไม้อื่นๆ ในป่า หรืออาจสร้างอวัยวะคล้ายตะขอเกี่ยว และใช้ปลายยอดที่แข็งแรงพาดต้นและใบชูขึ้นรับแสงแดดเบื้องบน

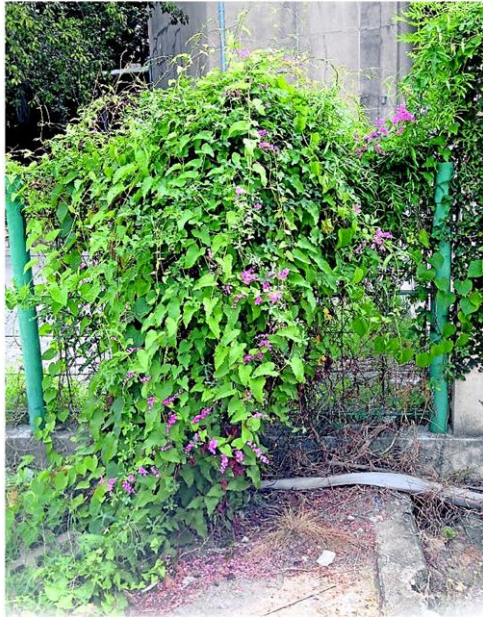
ไม้เถาเลื้อยหลายชนิดอาจมีใบที่สวยงามสะดุดตา ไม่ได้เฉพาะดอกเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นเถาหรือลำต้นที่เลื้อยพันพาดขึ้นตามค้ำหรือลำต้นไม้ใหญ่ ยังมีผิวเปลือกที่เรียบหรือขรุขระแตกเป็นร่องเป็นพู่ดูสวยงามคลาสสิกไม่น้อย ไม้เถาเลื้อย เช่น พวงแสด พวงโกเมน พวงหยก หรืออาจเป็นโครงเหล็กหลังคาโค้ง ซึ่งจะทำให้ความสวยงาม เพราะช่อดอกยาวที่ห้อยลงมาสูงเหนือศีรษะ ไม้

เลื้อยยังถูกเลือกนำมาปลูกเพื่อปกคลุมสวนของสวนที่ไม่ต้องการให้มีผู้ใดเห็น เช่น ห้องสุขา โรงเก็บวัสดุ ห้องครัว ฯลฯ

ไม้เถาเลื้อยอาจไต่เลื้อยขึ้นปกคลุมผนังหรือรั้วแนวตั้ง ไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็งเช่นองุ่น มีอวัยวะที่ใช้พันจับซุ้มเหล็กหรือรั้วขึ้นไปได้ เถาไต่มีรากเล็กๆ ที่เหนียวใช้จับยึดผนังที่มีผิวขรุขระ ไม้เลื้อยอื่นๆ มีโครงสร้างที่คล้ายปุ่มตุดเกาะผิวผนังกำแพงสวนที่ตั้งตั้งขึ้นไปได้อย่างสะดวก

เราอาจเลือกไม้เลื้อยที่เป็นพืชถาวรอายุหลายปี หรือจะเป็นไม้เถาเลื้อยอายุสั้นเพียงปีเดียวก็ได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสวน ไม้เถาเลื้อยอายุสั้นเพียงปีเดียว เช่น แนสเตอติยม (nasturtium) ปลูกได้ดีบนตอยสูงที่มีอากาศหนาวเย็น (ระดับ 800 ม. ขึ้นไปจึงจะได้ผลดี) ส่วนมอร์นิงกลอรี ไม้ดอกไม้วงศ์ผักบุ้งปลูกได้ดีในกรุงเทพฯ แต่สวีทพีซึ่งให้ดอกหอมสีส้มสดสวยนั้น ปลูกได้เฉพาะบนพื้นที่สูงเช่นเดียวกับแนสเตอติยม พวกนี้เป็นพืชฤดูเดียว จึงต้องเพาะเมล็ดปลูกใหม่ทุกปี เป็นเรื่องธรรมดา

ไม้เถาเลื้อยซึ่งเป็นพวกพืชหลายฤดูมีหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นไต่ ไม้เลื้อยซึ่งเป็นที่สูงหรือเป็นพวกพืชหลายฤดูมีหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นไต่ ไม้เลื้อยซึ่งเป็นที่สูงหรือเป็นพวกพืชหลายฤดูมีหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นไต่ ไม้เลื้อยซึ่งเป็นที่สูงหรือเป็นพวกพืชหลายฤดูมีหลายชนิด

ลักษณะ ไอวีมีหลายชนิดหลายพันธุ์แตกต่างกันทั้งรูปร่างของใบ และสีลั่นลวดลายบนใบ ไอวีจะแตกรากออกมาจากลำต้นซึ่งเลื้อยเกาะแนบไปกับผนังรั้วหรือเสาไม้ระแนง หรือแม้แต่วัสดุขึ้นไปตามลำต้นไม้ใหญ่ก็ได้ รากของไอวีนี้เกาะแนบแน่นกับผนังปูน ผนังอิฐ หรือซีเมนต์ได้ดี ไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็ง เช่น เฟื่องฟ้า (bougainvillea) นั้น แม้จะเรียกกันว่า woody climber แต่ที่จริงแล้วมันอาจดำรงชีวิตเป็นไม้พุ่ม (shrub) ก็ได้ และอาจเปลี่ยนเป็นไม้รอเลื้อย (scandent) ก็ได้ ซึ่งมันอาจสร้างลำต้นเป็นเถาชูขึ้นสูงพันพาดต้นไม้อื่นหรือรั้วขึ้นไปได้เช่นกัน ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับว่าเราจะดูแลตัดแต่งกิ่งมันอย่างไร เพื่อพำนี้หากตัดแต่งให้กลายเป็นกำแพง และตัดช่องให้เป็นประตูเดินเข้าออกได้จะสวยงามมากยามมันออกดอกพร้อมๆ กัน ไม้เลื้อยเนื้อแข็งอีกชนิดคือกุหลาบเลื้อย (climbing roses) ซึ่งในต่างประเทศเขตอบอุ่นเช่นฝรั่งเศส เราได้เห็นต้นกุหลาบอายุหลายสิบปีมีลำต้นขนาดใหญ่สองคนโอบทีเดียว แต่สำหรับในเมืองไทย ต้นกุหลาบมักอายุไม่ยืนนาน ด้วยสภาพภูมิอากาศฝนตกชุก ในฤดูฝนก่อให้เกิดโรคหลายชนิดที่ทำให้รากเน่าหมดอายุลงได้ ภายในเวลาไม่ถึงสิบปี หากไม่นับภัยจากแมลงทั้งปากดูด ปากกัด สารพัดชนิด

มะลิ (jasmine) เป็นไม้เลื้อยที่จัดเป็นพืชหลายฤดู มีมากมายหลายชนิด แต่ส่วนใหญ่มักชอบอากาศที่เย็นและแสงแดดจัดตลอดวัน จึงจะเจริญเติบโตได้ดี และสามารถเลื้อยขึ้นซุ่มเตี้ยๆ ได้เช่นเดียวกับไม้เลื้อยอื่นๆ เช่น สายน้ำผึ้ง (clematis) วิสทีเรียน (Wisteria) ไฮเดรนเยียเลื้อย (climbing hydranger) นอกจากนี้ในเมืองไทยยังมีไม้เลื้อยผ่าอีกหลายชนิดที่มีผู้พบเห็นไม่มากนักแต่มีความสวยงามนำมาพัฒนาเป็นไม้ดอกปลูกประดับสวน อาทิ เครือออนหรือพวงประติษฐ์ อรพิมหรือคิ้วนาง (Bauhinia winitii) กันภัยมหิดล (Afgekia mahidolae) ถั่วแปบช้าง (กันภัย) (Afgekia sericea) ถั่วลาย (Centrosema pubescens) จิงจ้อเหลือง (Merremia vitifolia) เลี้ยวเครือยอดแดง (Bauhinia glauca ssp. tenuiflora) รางจี๊ด (Thunbergia laurifolia) การเวก (Artabotrys siamensis) และกุมาริกา (สร้อยสุมาลี) (Parameria laevigata)

ไม้เลื้อยทุกชนิดก็เช่นเดียวกับไม้ยืนต้นหรือไม้พุ่มอื่นๆ ที่ต้องการการปลูกเลี้ยงที่ถูกต้อง การเตรียมหลุมปลูกเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมดินกันหลุมควรกลับเอาดินชั้นล่างขึ้นมาและผสมปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมัก โดยไม่ลืมเติมปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ลงไป ประมาณ 0.5-1 กก. ต่อดิน 1 ลูกบาศก์เมตร หากดินเป็นกรดจัดควรใช้ปูนขาวหรือปูนมาร์ลผสมดินคลุกเคล้าให้เข้ากันรองกันหลุม นอกจากนี้การตัดแต่งกิ่งไม้เลื้อยเหล่านี้ควรกระทำเป็นประจำอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ควบคู่กับการสำรวจตรวจดูโรคแมลง ซึ่งหากพบควรทำลายเสียตั้งแต่ต้นมือ ดีกว่าปล่อยให้ระบาดลุกลามไปจนเกินแก้

